

INFORMACE PRO UŽIVATELE HONITEB V KRAJI VYSOČINA V SOUVISLOSTI S AFRICKÝM MOREM PRASAT

Historicky první pozitivní případ AMP u prasete divokého v ČR (Příluky u Zlína) byl potvrzen dne 26. 6. 2017 a toto ohnisko bylo úspěšně eradikováno. **Poslední pozitivní případ** AMP byl detekován u nalezeného prasete divokého dne **15. 4. 2018**. Od té doby se situace s africkým morem prasat v okolních zemích se stále zhoršuje a došlo nákaza se z Polska přesunula do Německa. K šíření AMP dochází v Maďarsku, na Slovensku a z pohledu možné migrace nakažené černé zvěře jsou aktuálně nejbližší hlášená nová ohniska u naší severní hranice s Německem a Polskem (cca 20 km). V Polsku není situace už dlouhodobě po kontrolou, ale v Německu AMP byly ještě nedávno hlášeny nové případy pouze severně od oplocené dálnice A4, která se zdála být bariérou bránící posunu k přirozenému posunu migrací k našim hranicím. Bohužel tato bariéra už byla překonána v polovině října překonáno a došlo i ke skokovému posunu nákazy od hranic s Polskem o 80 km jihozápadně do okolí Drážďan.

V současné situaci, kdy je zavlečení AMP velice aktuální je nejzásadnějším opatřením v celé ČR **SNÍŽENÍ POPULACE PRASAT DIVOKÝCH!** Každý uživatel honitby musí sledovat velikost populace a vyhodnocovat denzitu (počet prasat na km²), kterou je potřeba znát pro správné plánování opatření. Pro výrazné omezení / zabránění šíření AMP přirozeným šířením by bylo potřeba dosáhnou velmi nízké denzity cca 0,5 ks/km². V reakci na šíření AMP v Polsku a Německu SVS od 12. 11. 2020 vymezila oblast s intenzivním odlovem prasat divokých (část Libereckého a Ústeckého kraje o rozloze cca 1 440 km²), kde je myslivcům vypláceno za každý zastřelený a vyšetřený kus zástřelné 2 000 Kč. Bohužel ani tento finanční příspěvek zatím nevedl k zásadnímu zvýšení odlovu černé zvěře v rizikové oblasti.

Přestože od posledního výskytu AMP v ČR uplynulo více než 3 roky stále zůstávají v platnosti mimořádná veterinární opatření (MVO) vydaná SVS pro celou ČR, která mají podpořit lov nad rámec mysliveckého zákona:

- I Celoroční **intenzivní lov** prasat divokých, povoleny některé zakázané způsoby lovu
- II Zákaz **příkrmování** prasat divokých, omezení vnaďení (20 kg/1 vnaďiště/50 ha honitby)
- III Zákaz krmení domácích prasat odpady ze stravovacích zařízení a **kuchyňskými odpady**
- IV Zákaz dovozu „**trofejí**“ z prasat divokých ze zemí s výskytem AMP
- V Zákaz používat v chovech prasat **seno a slámu** ze zemí s výskytem AMP

Kromě redukce stavů je druhým zásadním opatřením **PASIVNÍ MONITORING AMP u divokých prasat podpořený vyplácením nálezného.** Ten se na celém území ČR provádí už od roku 2014 a nálezci, který dodá uhynulé divoké prase k vyšetření je vypláceno nálezně 2000 Kč (v oblasti intenzivního odlovu byla částka navýšena na 3 000 Kč). Vyšetřují se všechna nalezena uhynulá divoká prasata včetně prasat sražených dopravním prostředkem (*podrobnosti k monitoring jsou v letáčku v příloze*).

V Kraji Vysočina bylo v loňském roce předáno k vyšetření 68 ks uhynulých prasat, v letošním roce došlo k mírnému nárůstu a na tento počet jsme se dostali už v září. Tento počet odevzdaných kadáverů je ovšem stále hodně vzdálený počtu úhynů, které hlásí uživatelé honiteb v rámci mysliveckého hospodaření (v kraji Vysočina kolem 150 ks ročně).

	Nalezená uhynulá	Nalezená uhynulá	Nalezená sražená	Nalezená sražená	Celkem vyšetřeno	Celkem vyšetřeno
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Kraj Vysočina	60	58	6	10	66	68

Bohužel monitoring není v kraji rovnoměrný a jsou zjevné výrazné rozdíly mezi okresy. Polovina kadáverů byla dodána z okresu HB, nedostatečně je prováděný monitoring je v okrese ZR, kde je potřeba hledat cestu, jak ho vylepšit (*počty provedených vyšetření podle okresů v příloze*). **V případě zavlečení AMP do ČR bude záležet na**

způsobu zavlečení a velikosti zasaženého území (lokalizované ohnisko x plošné zasažení a šíření). V okamžiku, kdy by u prasat divokých byl laboratorně potvrzen **by byla použita následující doporučená mezinárodní opatření:**

- vymezení **zamořeného pásma**
- dozor – provádět pasivní monitoring, aktivně vyhledávat těla zvířat (proškolenými osobami) za účelem posílení pasivního dozoru, vzorky do laboratoře doručit co nejdříve (48–72 hod)
- úplný zákaz lovu, včetně individuálního lovu (veškeré zvěře) do doby poklesu epizootické fáze nákazy. Odborná skupina určí, kdy mohlo být tohoto poklesu dosaženo (předpoklad cca 3–4 týdny)
- opatření biologické bezpečnosti se ve všech honitbách vztahují na všechny osoby, které dohlédávají těla divokých prasat a zacházejí s nimi – minimalizace rizika kontaminace prostředí (balení kadáverů do nepropustných obalů, odběr vzorků na AMP až v asanačním podniku, desinfekční prostředky), oblečení a obuvi, vozidel – snížení rizika šíření AMP a zavlečení do chovů domácích prasat
- omezený přístup do zamořené oblasti – pouze povolané osoby. Přístup na zemědělskou půdu může být umožněn na základě výjimek.
- zvláštní proškolení lovců zaměřené na snížení pravděpodobnosti dalšího šíření viru v životním prostředí a mimo zamořenou oblast
- používání pastí k odchytu prasat divokých
- zákaz příkrmování prasat divokých, povoleno pouze vnaďení
- žádná úprava těl zvířat (žádné vykolení). Zastřelená divoká prasata jsou za účelem minimalizace rizika šíření tělesných tekutin vložena do plastových pytlů
- vyšetření (všech) nalezených uhynulých a všech ulovených prasat na AMP.
- ve stanovených oblastech by mělo být vybudováno oplocení/ohrazení – ke zpomalení šíření nákazy, v souladu s právními předpisy EU o životním prostředí

Uživatelé honiteb, kterým budou opatření k eradikaci AMP nařízena a budou je plnit mají podle §67a veterinárního zákona nárok na náhradu některých, kterou by na základě potvrzení KVS vyplácelo ministerstvo zemědělství. Pro zpomalení šíření a případnou eradikaci nákazy na zamořeném území by bylo zásadní **pravidelně vyhledávat, sbírat a svázat do asanačního podniku k likvidaci uhynulá prasata**, která jsou v honitbě hlavním zdrojem viru pro ostatní prasata. V každé honitbě by její uživatel ve měl mít vytipované skladovací místo (kontrolovatelné, dezinfikovatelné, přístupné pro svoz), kde by v případě propuknutí nákazy byl umístěn kontejner ke skladování uhynulých prasat a zajištěny mycí a desinfekční prostředky na jeho údržbu. *Při sběru kadáverů je potřeba dodržovat schválený hygienický postup popsáný v příloze.*

Podle aktuální situace v zamořené oblasti by muselo být rozhodnuto, **jak bude zacházeno se zvěřinou ze střelených prasat**. Nelze vyloučit, že stejně jako v případně ohniska v okrese Zlín by se všechna nalezená i střelená prasata likvidovala v asanačním podniku. V případě, že by bylo s ohledem na vymezené pásmo bylo úředně rozhodnuto o možnosti využití zvěřiny ze střelených kusů pro lidskou spotřebu, pak by se z každého uloveného kusu musel lovec odevzdat vzorek barvy (případně orgánů) k vyšetření na přítomnost původce AMP. O zvěřině by pak bylo rozhodnuto podle výsledku vyšetření. Je třeba vzít v úvahu, že s ohledem na klimatické podmínky by do výsledku vyšetření musel být mimo ulovený kus skladován v registrovaném chladicím zařízení. Kromě chladicího zařízení by pro zajištění biologické bezpečnosti při lovu měl každý uživatel honitby mít vytipováno a zřízeno místo pro hygienické nakládání s ulovenými kusy, kde by prováděl ošetření střeleného kusu (vykolení, skladování a likvidace vývrhu, následná očista a desinfekce prostoru). Prase, které nebylo vyšetřeno (nebo bylo vyšetřeno s nevyhovujícím výsledkem) by muselo být neškodně odstraněno v asanačním podniku. Zvěřinu z prasete, které bylo vyšetřeno s vyhovujícím výsledkem by mohl využít lovec pro osobní spotřebu uvnitř zamořeného pásma.

MZe i SVS si uvědomují velmi reálné nebezpečí a možné dopady zavlečení AMP do populace černé zvěře v ČR, což by kromě enormní pracovní a finanční zátěže pro uživatele honiteb mělo přeneseně i velmi negativní ekonomický dopad na domácí producenty prasat. Proto bych na všechny uživatele honiteb apeloval, aby v hlavní lovecké sezóně vyvinuly maximální úsilí při snižování stavů černé zvěře v honitbách v kraji s využitím všech stávajících možností individuálního i hromadného lovu a při lovu v zemích s výskytem AMP **nepřivážet do ČR žádnou zvěřinu z divokých prasat**, ani neopracované trofeje. V EU se jedná o všechny baltské státy (Estonsko, Litva a Lotyšsko), z okolních zemích Polsko, Německo, Slovensko i Maďarsko. Při lovu je potřeba dodržovali platná

MVO, hygienu při manipulaci se zvěřinou a plnit nařízený pasivní monitoring. **Znovu upozorňuji, že na KVS lze hlásit a obdržet nálezné i za uhynulá divoká prasata, ke kterým se dostanete při řešení srážek se zvěří!** Pouze je potřeba oznámit, že šlo o sražený kus, protože tato vyšetření jsou v systému SVS evidována pod jiným kódem než kusy nalezené uhynulé v honitbě. Také doporučuji využít dotační tituly MZE pro nákup chladících zařízení pro uchovávání zvěřiny a jejich včasnou registraci na KVS.

V Jihlavě 1.11.2021

Zpracoval: MVDr. Pavel Brávek, vedoucí oddělení ochrany zdraví zvířat KVSJ